

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет (інститут) географічний

Кафедра економічної та соціальної географії

СИЛАБУС

нормативної навчальної дисципліни

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ ТА ПРИРОДОЗНАВСТВА

підготовки _____ бакалавр _____

галузі знань _____ 01 Освіта/Педагогіка _____

спеціальності _____ 014 Середня освіта (Географія) _____

освітньо-професійна програма Географія. Економіка _____

Силабус навчальної дисципліни «МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ ТА ПРИРОДОЗНАВСТВА» для студентів галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта (Географія), за освітньою програмою Географія. Економіка

Розробник: Ткачук Н.М., доцент кафедри економічної та соціальної географії, кандидат педагогічних наук

Бенедюк В.В., доцент кафедри економічної та соціальної географії, кандидат педагогічних наук, доцент

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії

Протокол № 1 від 30. 08. 2021 р.

В.о. завідувача кафедри:

Погребський Т. Г.

І Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань <u>01 Освіта / Педагогіка</u> Спеціальність <u>014 Середня освіта</u> <u>(Географія)</u> Освітньо-професійна програма <u>Географія, Економіка</u> Освітній ступінь: <u>бакалавр</u>	Нормативна навчальна дисципліна
Кількість годин – 150, кредитів – 5		Рік навчання – 3
		Семестр – 5
		Лекції – 28 години
		Практичні роботи – 26 годин
		Самостійна робота – 86 годин
ІНДЗ – немає	Консультації – 10 годин	
Мова навчання – українська	Форма контролю – екзамен	

II. Інформація про викладача

Ткачук Надія Михайлівна,

Кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри економічної та соціальної географії

Контактна інформація викладача:

Телефон 0974852583

Електронна пошта: Tkachuk.Nadiia@vnu.edu.ua

Адреса викладання курсу: вул. Потапова, 9, корпус С СНУ імені Лесі Українки

Дні занять (<http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>)

Викладач – Бенедюк Валентина Володимирівна.

Науковий ступінь – кандидат педагогічних наук.

Вчене звання – доцент.

Посада – доцент кафедри економічної та соціальної географії.

Контактна інформація – e-mail: benediukvv@gmail.com

Дні занять згідно розкладу, розміщеного на сайті навчального відділу ВНУ

імені Лесі Українки: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Вивчення дисципліни «Методика навчання географії та природознавства» передбачає підготовку студентів до педагогічної діяльності у закладах загальної середньої освіти. Освоєння курсу спрямовується на формування професійних компетентностей майбутніх вчителів географії, стимулювання їх до постійного розвитку та самоосвіти відповідно до стратегій Нової української школи. Вивчення курсу передбачає ознайомлення із особливостями викладання географічної складової інтегрованих курсів освітньої галузі природознавства адаптаційного циклу базової середньої освіти

Пререквізити і постреквізити дисципліни.

Пререквізити:

Вивчення дисципліни пов'язується із системою предметних компетентностей студентів, сформованих у курсах педагогіки, психології та географічних дисциплін.

Постреквізити:

- Знання сучасної методики викладання географії, особливостей застосування традиційних та інноваційних технологій навчання на уроках географії.

- Методичні особливості викладання окремих шкільних курсів географії.
- Методичні особливості викладання географічної складової інтегрованих курсів освітньої галузі природознавство адаптаційного циклу базової середньої освіти.
- Організація процесу навчання географії у відповідності до чинних стандартів та навчальних програм.
- Шляхи, форми самоосвіти вчителя географії.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є усвідомлення студентами теоретичних і методичних основ організації освітнього процесу при вивченні географії у закладах загальної середньої освіти; ознайомлення із змістом і структурою кожного з курсів шкільної географії, особливостями вивчення географічної складової інтегрованих курсів освітньої галузі природознавства адаптаційного циклу базової середньої освіти.

Завдання вивчення курсу:

- освоєння студентами теоретичних та практичних основ методики навчання географії;
- освоєння змісту, структури і методичних особливостей вивчення географічних курсів базової середньої освіти;
- формування вмінь працювати з навчально-методичною літературою, аналізувати навчальні програми і підручники з географії, інтегрованих курсів освітньої галузі природознавства адаптаційного циклу базової середньої освіти;
- вироблення навичок планувати і конструювати процес навчання географії у закладах освіти, розробляти і впроваджувати на практиці різні технології навчання;
- формування у студентів умінь користуватися методичним апаратом навчання географії;
- вироблення установки на неперервну освіту та професійний розвиток впродовж педагогічної діяльності.

3. Результати навчання (компетентності).

На основі вивчення дисципліни студент має набути таких компетентностей:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності вчителя географії та економіки із застосуванням сучасних теорій та методів географічної, економічної та психолого-педагогічних наук, із використанням комплексу міждисциплінарних даних, за умов недостатності інформації та невизначеності умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності.

ЗК 1. Здатність свідомо ставитись до вимог суспільства, усвідомлювати свої права та обов'язки як громадянина України, діяти на засадах етичних мотивів соціально, відповідально і свідомо.

ЗК 2. Знання й розуміння предметної професійної діяльності та здатність до професійного розвитку та навчання впродовж життя.

ЗК 4. Здатність до письмової й усної комунікації державною мовою.

ЗК 6. Здатність до комунікативної толерантності у професійній сфері, володіння етикою ділового спілкування (учні, вчителі, батьки).

ЗК 7. Здатність працювати автономно та в команді, забезпечувати якість виконання робіт і оцінювання їх результатів, приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 8. Здатність до пошуку, обробки та критичного аналізу інформації з різних джерел, до інноваційного мислення, креативності, до генерування нових ідей.

ЗК 9. Здатність до використання знань в практичній діяльності, до адаптації та дії в нових умовах.

Спеціальні (фахові) компетентності (ФК)

ФК 1. Здатність застосовувати набуті географічні, економічні та психолого-педагогічні компетентності для формування в учнів ключових і предметних компетентностей

на рівні базової середньої освіти.

ФК 2. Здатність якісно організовувати освітній процес, використовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів, добирати ефективні методики, технології та здійснювати інтегроване навчання.

ФК 3. Здатність до організації безпечного освітнього середовища (зокрема для дітей з особливими освітніми потребами), створення сприятливих умов для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

ФК 4. Здатність забезпечувати безпечне проведення краєзнавчої дослідницько-пошукової діяльності учнів у закладах освіти.

ФК 5. Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їх громадянської активності.

ФК 6. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду.

3. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Таблиця 2

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Прак т. роб.	Самост. роб.	Конс.	Форма контролю
Змістовий модуль 1. Загальна методика навчання географії						
Тема 1. Методика навчання географії як наука	10	2	2	6		ІК, ФК
Тема 2. Географічна освіта як складова освітньої галузі природознавства в сучасній українській школі	10	2	2	6		ІК, ГК
Тема 3. Дидактичні принципи навчання географії та природознавства	10	2	2	6		ІК, ФК
Тема 4. Методи навчання та їх використання при вивченні географії	11	2	2	6	1	ІК, ФК
Тема 5. Формування знань, вмінь, компетентностей в процесі навчання географії	11	2	2	6	1	ІК, ФК
Тема 6. Засоби навчання та методика роботи з ними при вивченні географії	11	2	2	6	1	ІК, ФК
Тема 7. Форми організування освітнього процесу з географії	11	2	2	6	1	ІК, ФК
Тема 8. Типи уроків та методичні особливості їх проведення за різними технологіями.	11	2	2	6	1	
Разом за модулем 1	85	16	16	48	5	
Змістовий модуль II. Методичні особливості та технології формування предметних компетентностей при вивченні географічних курсів						
Тема 9. Методичні особливості						

вивчення загальної географії (6-й клас) та географії материків і океанів (7-й клас).	10,5	2	2	6	0,5	ІК, ФК.
Тема 10. Методичні особливості вивчення географії: «Україна у світі: природа, населення» (8-й клас) «Україна і світове господарство» (9-й клас).	10,5	2	2	6	0,5	ІК, ФК.
Тема 11. Особливості вивчення географії в профільній старшій школі.	11	2	2	6	1	ІК, ФК.
Тема 12. Особливості вивчення географії як складової інтегрованих курсів освітньої галузі природознавство	11	2	2	6	1	ІК, ГК.
Тема 13. Технологія проектного навчання при вивченні географії та інтегрованих курсів з освітньої галузі природознавство	10	2	2	6		ІК, ГК.
Тема 14. Професійне самовдосконалення учителя географії в умовах реформування	12	2	-	8	2	ІК, ГК.
Разом за модулем 2	65	12	10	38	5	
Всього годин	150	28	26	86	10	

Розподіл балів. Денна форма навчання

Поточний контроль (макс. 40 балів)													Мод. к. (макс. 60 балів)		Загалом на кількість балів		
Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2					Всього	№ 1		№ 2	
Пр. р. № 1	Пр. р. № 2	Пр. р. № 3	Пр. р. № 4	Пр. р. № 5	Пр. р. № 6	Пр. р. № 7	Пр. р. № 8	Пр. р. № 9	Пр. р. № 10	Пр. р. № 11	Пр. р. № 12	Пр. р. № 13					
5		5		5		5		5	5	5	5	5	5	40	30	30	100

1. Індивідуальний контроль (ІК) передбачає перевірку й оцінювання навчальних досягнень особисто кожного студента шляхом використання індивідуальних запитань або завдань. Такий контроль на практичних роботах ґрунтується в основному на методах опитування за допомогою бесіди, розповіді бакалаврів, тлумачення певних теорій, ідей, поглядів тощо з метою визначення рівня знань, умінь і навичок кожного студента, а також — основних недоліків у роботі і шляхів їх усунення.

2. Фронтальний контроль (ФК) проводиться спільно для цілої групи (або великих груп) студентів з використанням для всіх однакових запитань чи завдань. Він оснований на коротких усних запитаннях, на які студенти дають недовгі відповіді з місця, а також цей контроль передбачає письмові тестові завдання. Його використання дає змогу за відносно короткий термін часу з'ясувати рівень опанування студентами програмним матеріалом.

3. Груповий контроль (ГК) використовується при перевірці завдань, виконаних студентами у ході роботи у невеликих групах. Використовується при проведенні семінарських занять, зокрема, з використанням інтерактивних методів навчання (дискусій, тренінгів тощо). Передбачає виступи студентів з повідомленнями, відповіді на запитання

однорупників тощо. Сприяє залученню студентів до діалогу і обміну думками, до обговорення навчальних проблем, до співпраці у колективі.

У ході проведення практичних робіт з дисципліни переважає **комбінована перевірка** компетентностей студентів, де поєднуються зазначені вище форми контролю.

Завдання для самостійного опрацювання

Тема 1. Обґрунтуйте зв'язок методики навчання географії з іншими дисциплінами.

Тема 2. Методичні ідеї одного з провідних методистів та дослідників географії та методики її викладання (методичні погляди К. Д. Ушинського, С. Русової, М. І. Пірогова, М.В. Гоголя. Праці М. М. Баранського, А. В. Даринського, Л. М. Панчешникової, І.С. Матрусова, М. М. Паламарчука, П. Г. Шищенка, П. О. Масляка, В. П. Корнеєва, А. Й. Сиротенка, В. М. Герасимчука, Л. І. Круглик, П. А. Тутковського та ін.).

Тема 3. Особливості географічної/природничої освіти в одній з країн світу (чи в регіоні).

Тема 4. Відображення принципів навчання у працях Коменського Я. А. Краєзнавчий підхід у працях Ушинського К. Д.

Тема 5. Обґрунтуйте систему методів навчання, що виділені за використаними джерелами знань (словесні, наочні, практичні), та розкрийте методичні особливості їх використання. Охарактеризуйте різновиди усного викладу знань та бесід; розкрийте прийоми їх використання при вивченні географії.

Тема 6. Методичні особливості використання вчителем технічних засобів навчання при вивченні географії. Структура підручників та методичні особливості роботи учнів з підручником.

Тема 7. Методика організації та проведення навчальних екскурсій при вивченні географії. Зміст та диференціація позакласного навчання: перманентне (постійне), систематичне, епізодичне (нерегулярне). Методика його організації.

Тема 8. За допомогою пояснювальної записки навчальної програми з географії виявити мету та освітньо-виховне значення шкільної географії в цілому та кожного окремого курсу географії.

Тема 9. Опрацюйте навчальну програму із загальної географії (6-й клас) та географії материків і океанів (7-й клас). Охарактеризуйте зміст, структуру і завдання курсів (назви розділів випишіть у зошити).

Тема 10. Опрацюйте навчальну програму з географії «Україна у світі: природа, населення» (8-й клас) та «Україна і світове господарство» (9-й клас). Охарактеризуйте зміст, структуру і завдання курсів (назви розділів випишіть у зошити).

Тема 11. Опрацюйте навчальну програму з географії «Регіони та країни» (10-й клас) та «Географічний простір Землі» (11-й клас). Охарактеризуйте зміст, структуру і завдання курсів (назви розділів випишіть у зошити).

Тема 12. Розробіть одну з технологій проведення уроку географії (тема і клас за вибором студента).

Тема 13. На основі самостійно розроблених прикладів розкрийте технологію проблемного підходу до формування знань учнів.

Тема 14. Охарактеризуйте власні приклади використання інтерактивних технологій при вивченні географії та обґрунтуйте їх роль у розвитку творчих здібностей учнів.

Тема 15. Опрацюйте модельну програму одного з інтегрованого курсу освітньої галузі природознавство. Охарактеризуйте зміст географічної складової.

IV. Політика оцінювання

Політика щодо **відвідування** занять: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. Навчання може відбуватись в он-лайн формі при наявності об'єктивних причин, наприклад хвороба чи працевлаштування за спеціальністю. Його організація узгоджується із викладачем дисципліни.

Політика щодо академічної **добросовісності**: Списування під час контрольних робіт

заборонені (в т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише при підготовці практичних завдань під час заняття.

Політика щодо **дедлайнів** та **перескладання**: Студент повинен здавати роботи вчасно. Оцінка знижується (на 25 %) при порушенні таких термінів без поважних причин. Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин, наприклад, через хворобу.

V. Підсумковий контроль

Екзамен проходить у формі усної відповіді студентів згідно екзаменаційних білетів. Кожен білет включає три питання, які передбачають оцінювання теоретичних знань студентів та їх вмінь і навичок використовувати відповідні знання на практиці.

Якщо у підсумку виконання всіх видів навчальної роботи студент за результатами поточного та модульного контролю набирає не менше 75 балів, то за його бажанням, отримана ним оцінка може бути зарахована як підсумкова оцінка з дисципліни. У протилежному випадку або за бажанням студента підвищити рейтинг, він складає іспит. При цьому бали, набрані за результатами модульного контролю, анулюються. Екзаменаційна оцінка визначається у балах (від 0 до 60) за результатами виконання екзаменаційних завдань.

Питання до екзамену

1. Зміст, предмет дослідження та завдання методики навчання географії.
2. Структура методики навчання географії та її зв'язок з іншими науками.
3. Суть компетентнісного підходу до навчання. Які компетентності формує географія в учнів?
4. Методи науково-педагогічного дослідження теоретичного рівня.
5. Методи науково-педагогічного дослідження експериментально-емпіричного рівня.
6. Організація та методика проведення науково-педагогічних експериментів.
7. Основні етапи науково-педагогічного дослідження та характеристика роботи на кожному з них.
8. Початковий період розвитку шкільної географії та методики її навчання (від започаткування навчання до початку XX століття).
9. Розвиток шкільної географії та методики її навчання у радянський період (від 1917 р. до 1991 р.).
10. Розвиток української шкільної географії та методики її навчання у період від 1991 р. досьогодення.
11. Загальна характеристика принципів навчання географії; традиційні та інноваційні принципи навчання.
12. Охарактеризуйте принцип науковості навчання та способи його реалізації при вивченні географії.
13. Охарактеризуйте принцип доступності навчання та способи його реалізації при вивченні географії.
14. Охарактеризуйте принципи систематичності й системності у навчанні та способи їх реалізації при вивченні географії.
15. Охарактеризуйте принципи свідомості й активності учнів у навчанні та принцип зв'язку навчання з життям; способи їх реалізації при вивченні географії.
16. Охарактеризуйте принцип індивідуального підходу до учнів у навчанні та принцип міцності засвоєння знань, умінь і навичок; способи їх реалізації при вивченні географії.
17. Охарактеризуйте принцип наочності у навчанні; способи його реалізації при вивченні географії.
18. Розкрийте зміст краєзнавчого принципу навчання та охарактеризуйте технології його використання при формуванні географічних знань учнів.
19. Вклад Коменського Я. А. у розвиток методичної науки та краєзнавчого

принципу навчання.

20. Вклад Ушинського К. Д. у розвиток краєзнавчого принципу навчання.
21. Розкрийте зміст методів навчання (як дидактичної категорії) та обґрунтуйте їх класифікацію.
22. Обґрунтуйте систему методів навчання, виділених за джерелами формування знань.
23. Обґрунтуйте зміст і особливості застосування словесних методів навчання при вивченні географії.
24. Охарактеризуйте різновиди усного викладу знань та розкрийте прийоми їх використання при формуванні географічних знань учнів.
25. Охарактеризуйте методичні особливості використання різновидів бесід при формуванні географічних знань учнів.
26. Охарактеризуйте систему методів навчання, виділених за характером і рівнем самостійної навчально-пізнавальної діяльності учнів.
27. Розкрийте зміст проблемного підходу до формування знань учнів.
28. Обґрунтуйте основні етапи розкриття навчальної проблеми на прикладах формування географічних знань учнів.
29. Зміст та особливості використання інтерактивного режиму організації навчання.
30. Методика використання парно-трійкової інтерактивної форми навчально-пізнавальної діяльності учнів.
31. Яку роль у процесі навчання географії відіграє навчальна гра? Охарактеризуйте інтелектуально-творчі ігри, які застосовують на уроках географії.
32. Методика використання дискусійно-інтерактивної форми навчально-пізнавальної діяльності учнів.
33. Суть методики проведення вікторин на уроках географії.
34. Метод проектів і його застосування у базовій та профільній шкільній географії
35. Методика організації роботи учнів з підручником та зі статистичними матеріалами.
36. Дайте загальну характеристику наочних методів навчання та обґрунтуйте окремі прийоми їх використання при вивченні географії.
37. Охарактеризуйте практичні методи навчання та окремі прийоми їх використання при вивченні географії.
38. Обґрунтуйте зміст та класифікацію засобів навчання географії.
39. Аналітично-ілюстративні моделі в навчанні географії.
40. Суть інтерактивного навчання географії?
41. Структурно-логічні моделі в навчанні географії.
42. Методика організації роботи учнів з географічною картою при вивченні географії.
43. Методичні особливості використання вчителем технічних засобів навчання при вивченні географії.
44. Загальна характеристика форм організації навчально-виховного процесу.
45. Вимоги до уроку як основної форми навчально-виховного процесу у школі.
46. Обґрунтуйте мету уроку як ключову основу технології його проведення.
47. Розкрийте методичні особливості проведення вступного та комбінованого уроків.
48. Характеристика та методика використання структурних компонентів уроку (на прикладі комбінованого уроку).
49. Методичні особливості підготовки вчителя до уроку.
50. Загальна характеристика типів уроків.
- 51.** Методичні особливості організації практичних робіт з географії.
52. Характеристика і методичні особливості проведення уроків формування компетентностей (засвоєння нових знань)

53. Урок розвитку компетентностей (формування та вдосконалення вмінь і навичок).
54. Урок корекції компетентностей (уроки систематизації й узагальнення знань)
55. Урок перевірки та/або оцінювання досягнень компетентностей (перевірки та корегування знань, умінь і навичок)
56. Розкрийте зміст та методичні особливості проведення нетрадиційних уроків.
57. Методика проведення уроку-лекції.
58. Методика проведення уроку-семінару.
59. Методика проведення уроку-конференції.
60. Методичні особливості проведення ігрових уроків.
61. Розкрийте зміст дискусії та охарактеризуйте методичні особливості її проведення наприкладі однієї з тем при вивчення географії.
62. Методичні особливості проведення контролю навчальних досягнень учнів.
63. Структура, зміст, основні завдання та методичні особливості вивчення загальної географії (6-й клас).
64. Значення, структура, зміст, головні завдання та методичні особливості вивчення курсу географії «Материки та океани» (7-й клас).
65. Методичні особливості формування знань про материк (на прикладі вивчення Африки).
66. Значення, структура, зміст та методичні особливості вивчення курсу географії «Україна усвіті: природа, населення» (8-й клас).
67. Значення, структура, зміст та методичні особливості вивчення курсу географії «Україна і світове господарство» (9-й клас).
68. Значення, структура, зміст та методичні особливості вивчення географії в межах програм інтегрованих курсів освітньої галузі природознавство (5 – 6 клас).
69. Методика організації та проведення навчальних екскурсій з фізичної географії.
70. Методика організації та проведення навчальних екскурсій з економічної географії.
71. Технології використання на уроках матеріалів, зібраних під час екскурсій.
72. Зміст та диференціація позакласного навчання.
73. Перманентне (постійне) позакласне навчання (факультатив, гурток тощо) при вивченні географії.
74. Систематичне позакласне навчання (предметний тиждень, олімпіада тощо) при вивченні географії.
75. Епізодичне (нерегулярне) позакласне навчання (екскурсія, похід тощо) при вивченні географії.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Рекомендована література

Основна

1. Бенедюк В. В. Загальна методика навчання географії: Навчальний посібник. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2020. 165 с.
2. Бенедюк В. В. Методика викладання географії: Конспекти лекцій. Луцьк: ПП

Іванюк В. П., 2018. 75 с.

3. Загальна методика навчання географії: Підручник / О.М. Топузов, В.М.Самойленко, Л.П.Вішнікіна. К.: ДНВП «Картографія», 2012. 512с.

4. Кобернік С.Г. Методика навчання географії в загальноосвітніх навчальних закладах : навч. посіб. / С.Г. Кобернік., Р.Р. Коваленко., О.Я. Скуратович.; за ред. С.Г. Коберніка. К. : Навч. книга, 2005. 319 с.

5. Методика навчання географії (курс лекцій): Навчальний посібник. Переробл. і доп. /Варакута О.М. Тернопіль: Тайп, 2019. 177с

6. Назаренко Т. Г. Методика навчання географії України в загальноосвітніх навчальних закладах (особливості навчання) [Текст] / Т. Г.Назаренко. Х.: ВГ «Основа», 2016. 112 с.: іл., табл.. (Серія «Бібліотека журналу «Географія»; Вип.. 11 (155)

7. Назаренко Т.Г. Практичні роботи як метод формування економіко-географічних понять. Географія, 2012. № 10 (206). С. 12–13.

8. Топузов О.М., Самойленко В.М., Вішнікіна Л.П. Загальна методика навчання географії: підручник. К.: Картографія, 2012. С. 94–139.

Додаткова

1. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>

2. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році <https://mon.gov.ua/ua>

3. Концепція розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go>

4. Концепція навчання географії України в основній та старшій школі / за заг. ред. д-ра пед. наук О.М. Топузова та канд. пед. наук О. Ф. Надтоки. К.: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 56 с.

5. Корнеєв В.П. Форми організації навчання в школі: Посібник для вчителя. Кам'янець-Подільський: „Абетка”, 2004. 224 с.

6. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018 / кол. авт. : М. Мазорчук (осн. автор), Т. Вакуленко, В. Терещенко, Г. Бичко, К. Шумова, С. Раков, В. Горох та ін. ; Український центр оцінювання якості освіти. Київ : УЦОЯО, 2019. 439 с. URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/12/PISA_2018_Report

7. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів, Географія 6-9 класи., 2017. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>

8. Кравець Н. В. Краєзнавча робота в контексті навчально-виховної діяльності сучасного закладу освіти. Методичний посібник. URL: - <https://vseosvita.ua/library/turistsko-kraeznavcarobota-v-konteksti-dialnosti-sucasnogo-zakladu-osviti-1938.html>